

RAZISKOVALNA NALOGA

Anja Dimec

Maja Lešnik

RAZISKOVALNA NALOGA

Osnovna šola Vojnik

SPLETNO NADLEGOVANJE

Sociologija

Mentorica :
Simona Šarlah, prof.

Avtorici : Anja Dimec
Maja Lešnik

Lektorica :
Amalija Kožuh, prof.

Vojnik, 2011

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	3
2 TEORETIČNI DEL	5
2.1 Kaj je internet?	5
2.2 Spletna socialna omrežja.....	6
2.3 Kaj je Facebook?	6
2.3.1 Izgled Facebooka in njegov ustanovitelj.....	7
2.3.2 Razširjenost Facebooka v Sloveniji in sosednjih državah.....	8
2.4 Druga socialna omrežja.....	9
2.4.1 Twitter.....	9
2.4.2 Netlog.....	10
2.5 Osebni podatki na spletu.....	10
2.5.1 Kako lahko ščitimo svojo zasebnost na spletu?	11
2.6 Spletno nadlegovanje čedalje večja nadloga.....	12
2.6.1 Oblike spletnega nadlegovanja.....	12
2.6.2 Pogostost spletnih zlorab in otroške pornografije.....	13
2.6.3 Kaj storiti, če te nekdo spletno nadleguje?	13
2.6.4 Zaobljuba »Ustavimo spletno nadlegovanje«	15
2.7 Rezultati raziskave EU Kids Online.....	15
3 EMPIRIČNI DEL	17
3.1 Predmet raziskave.....	17
3.2 Cilj raziskave.....	17
3.3 Metoda raziskovanja.....	17
3.4 Opis vprašalnika.....	18
3.5 Opis vzorca.....	19
3.6 Izvajanje anketiranja.....	20

4 ANALIZA REZULTATOV	21
5 RAZPRAVA	38
6 ZAKLJUČEK	40
7 SEZNAM LITERATURE	41
8 PRILOGE	42

KAZALO SLIK

SLIKA 1: Logotip spletnega socialnega omrežja Facebook.....	7
SLIKA 2: Vstopna stran na socialno omrežje Facebook.....	7
SLIKA 3: Vstopna stran na socialno omrežje Twitter.com.....	9
SLIKA 4: Vstopna stran na socialno omrežje Netlog.....	10
SLIKA 5: Spletna zaobljuba proti spletnemu nadlegovanju.....	15

KAZALO GRAFIKONOV

GRAFIKON 1: Spol anketiranih.....	20
GRAFIKON 2: Starost anketirancev.....	20
GRAFIKON 3: Ali uporabljaš internet?	21
GRAFIKON 4: Ali imaš ustvarjen profil na vsaj enem socialnem omrežju?	23
GRAFIKON 5: Koliko ti pomenijo socialna omrežja?	27
GRAFIKON 6: Ali na splet vpisuješ lažne osebne podatke?	27
GRAFIKON 7: Si že bil kdaj žrtev spletnega nadlegovanja?	29
GRAFIKON 8: Ali je bil kdo od tvojih prijateljev – sošolcev žrtev spletnega nadlegovanja?	32
GRAFIKON 9: Ali si se že kdaj dobil/a na slepem zmenku z osebo, ki si jo spoznal/a preko spleta?	33
GRAFIKON 10: Če bi se pojavila možnost, da se dobiš z osebo, ki si jo spoznal/a preko spleta, bi se dobil/a z njo/njim?	35
GRAFIKON 11: Ali med prijatelje na socialnem omrežju sprejemaš vsakega, ki te prosi?	36

KAZALO TABEL

TABELA 1: Koliko časa na dan preživiš na internetu?	22
TABELA 2: Koliko socialnih omrežij uporabljaš aktivno?	23
TABELA 3: Katero socialno omrežje uporabljaš aktivno?	24
TABELA 4: Kaj počneš na socialnih omrežjih?	25
TABELA 5: Kaj zate pomeni spletno nadlegovanje?	29
TABELA 6: Kaj si storil, če si bil žrtev?	30
TABELA 7: Ali veš, kaj je to e-zaobljuba »ustavimo spletno nadlegovanje«?	33
TABELA 8: Statistika sprejetih povabil neznane osebe med prijatelje na portalu Facebook	37

Osnovna šola Vojnik
Prušnikova 14
3212 Vojnik

Naslov raziskovalne naloge: SPLETNO NADLEGOVANJE

Področje: sociologija

Avtorici: Anja Dimec

Maja Lešnik

Mentorica: Simona Šarlah

Dandanes si življenja brez interneta in sodobne komunikacijske tehnologije sploh ne predstavljamo več. Če želimo na hitro ugotoviti, kdaj ima učitelj govorilne ure, pokukamo na šolsko spletno stran, starši si lahko naše ocene ogledajo preko e-redovalnice in če želimo podaljšati rok izposoje knjige iz knjižnice, kliknemo na spletni portal Cobiss Opac. Vse to lahko storimo iz domačega naslonjača. Internet nam torej precej olajša življenje, ima pa tudi marsikatero slabo stran. Razvil se je nek virtualni svet, ljudje imajo vse manj pristnih stikov v živo. Vse bolj smo priklenjeni na računalnike in vedno manj znamo navezati pristne stike v živo, brez moderne tehnologije. Internet pa je postal tudi odlično orodje za spletno nadlegovanje. Spletno nadlegovanje je nenehno vznemirjanje in napadanje drugih oseb, ki se pogosto kaže v besedilnih komentarjih, sporočilih ali videoposnetkih. Lahko gre za maščevanje ali pa zgolj pritegovanje pozornosti, v vsakem primeru pa storilci niso samo odrasli, ampak večinoma mladostniki, najstniki, ki preko sodobnih tehnologij pošiljajo razna ustrahovalna sporočila, zmerljivke in predelane slike.

V teoretičnem delu naše naloge smo povedali, kaj je Facebook in kaj je spletno nadlegovanje in kako se zavarovati pred njim. Našteli smo in na kratko opisali socialna omrežja, povedali v kolikšni meri je Facebook razširjen v Sloveniji in drugod po državah, kako se lahko zaščitimo pred spletnim nadlegovanjem in kakšne vrste oblik spletnega nadlegovanja poznamo. Poglobili smo se tudi v mednarodno raziskavo *EU Kids Online*, ki je bila izpeljana v 25 državah, med drugim tudi v Sloveniji. Sestavili smo anketni vprašalnik, ki smo ga razdelili učencem zadnje triade Osnovne šole Vojnik. Zanimalo nas je, katera socialna omrežja učenci uporabljajo in koliko časa. Namen našega raziskovanja je bil ugotoviti, ali učenci sploh vedo, kaj je spletno nadlegovanje in če je že kdo med njimi bil žrtev le-tega. S pomočjo rezultatov naše ankete smo ugotovitve primerjali tudi z raziskavo *EU Kids Online*, Ugotovili smo, da naši učenci ne odstopajo veliko od slovenskega povprečja uporabnosti socialnih omrežji.

Ključne besede: socialno omrežje, spletno nadlegovanje, klepetalnica, Facebook

ZAHVALA

Najina raziskovalna naloga temelji na anketah, zato je bilo najino delo odvisno od pomoči tistih, ki so nama bili pripravljene pomagati. Teh ni bilo malo.

Posebno zahvalo si zasluži najina mentorica, ga. Simona Šarlah, ki naju je usmerjala in dajala različne informacije. Zahvaljujemo se ji za strpnost, pomoč pri celotni izvedbi, sodelovanje in izpolnjevanje najinih želja. Hkrati pa naju je spodbujala in naju preganjala, da sva v raziskovalno nalogo res vložili svoj trud.

Hvala tudi lektorici gospe Amaliji Kožuh, gospodu Juriju Uraniču za ureditev in popolni zgled raziskovalne naloge.

Zahvaljujemo se vsem učencem tretje triade za izpolnitev anket in najinim staršem.

Hvala vsem!

1 UVOD

Za temo najine raziskovalne naloge sva se odločili iz zanimanja, koliko je uporabljen Facebook na naši šoli, kaj učenci vedo o spletnem nadlegovanju in ali je že bil kdo žrtev le-tega. To je bil namen raziskati predvsem pri učencih 7., 8. in 9. razredov naše šole.

Najina raziskovalna naloga je sestavljena iz dveh delov - iz teoretičnega in empiričnega dela. Najprej sva poiskali literaturo in si jo shranjevali. Že na začetku sva se srečali s prvim problemom, saj je literature v »papirnati obliki« o internetu zelo malo, zato sva se morali v veliki večini opirati na internetne vire. V teoretičnem delu sva najprej opisali kaj sploh je Facebook, kdo ga je ustanovil in njegov izgled. Nato pa sva na kratko opisali še druga nama najbolj znana socialna omrežja. Napisali sva tudi nekaj o uporabi osebnih podatkih na spletu in ali je bolje uporabljati svetovni splet z lažnimi podatki. Osebni podatki so bili kot uvod v naslednji del, ki sva ga posvetili spletnemu nadlegovanju. Pojasnili sva, kaj sploh je to in kakšne oblike poznamo. Ker naju je to najbolj zanimalo, sva še napisali, kaj je treba v primeru spletnega nadlegovanja storiti. Za konec sva omenili tudi E-zaobljubo »Ustavimo spletno nadlegovanje!«, ker nama je zelo zanimiva in sva želeli izvedet, koliko učencev jo sploh pozna.

Na začetku empiričnega dela sva sestavili vprašalnik, s katerim sva poskušali potrditi ali ovreči najine hipoteze. Najprej sva postavili vprašanje, če uporabljajo internet in koliko časa preživijo na njem. Potem pa naju je zanimala uporaba Facebooka in drugih socialnih omrežij postavili sva vprašanja še o spletnem nadlegovanju in o srečanju z osebo, ki so jo spoznali na spletu, tako imenovanem »zmenku na slepo«.

Anketirali sva učence 7., 8. in 9. razredov, kar je bilo 134 učencev, nekoliko manj, kot sva sprva predvidevali, ker je bilo ogromno učencev ravno v tistem času bolnih. Vprašalnik je bil popolnoma anonimen, razdelili sva ga v času pouka. Vse dobljene rezultate sva postavili v razpredelnice in jih nato analizirali. S pomočjo računalnika sva oblikovali grafe in tabele. S tem sva tudi zanikali oziroma potrdili najine hipoteze.

HIPOTEZE:

H1: Predvidevamo, da večina učencev (vsaj 85 %) OŠ Vojnik uporablja socialno omrežje Facebook.

H2: Menimo, da 30 % učencev OŠ Vojnik ve za E- zaobljubo Ustavimo spletno nadlegovanje na portalu safe.si in so jo tudi podpisali.

H3: Vsaj 95 % učencev naše šole od 7. do 9. razreda na dan na internetu preživi več kot 2 uri.

H4: Vsaj 15 % učencev naše šole je že bilo žrtev spletnega nadlegovanja.

H5: Menimo, da se je 40 % učencev že dobilo na zmenku z osebo, s katero so se spoznali preko spleta.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Kaj je internet?

Internet (imenovan tudi medmrežje ali svetovni splet) izhaja iz angleške besede »internet-network« je v splošnem smislu računalniško omrežje, ki povezuje več omrežij. V razširjenem izražanju se ta termin uporablja za svetovni splet (www), elektronsko pošto (e-mail) ali neposredni klepet (online chat). Začetki interneta segajo v konec šestdesetih let prejšnjega stoletja, ko je nastal pod sponzorstvom ameriškega obrambnega ministrstva. Sčasoma je internet postal akademsko in raziskovalno omrežje in s tem tudi zanimivo za komercialne namene (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Internet>, 9. 2. 2011, 20.15).

Danes si življenje brez interneta težko predstavljamo, saj je postal del našega vsakdana. Postal je nov informacijski prostor, ki nam omogoča dostop do velikega števila podatkov v kratkem času in iz domačega naslonjača. Dandanes študija in učenja brez interneta sploh ni. Ko pišemo raziskovalno nalogo, za informacijami pobrskamo po internetu, preko spletnega portala COBISS OPAC si rezerviramo knjigo iz knjižnice in spotoma še podaljšamo rok vrnitve že izposojenih knjig. Preko medmrežja vzpostavljamo in vzdržujemo stike z našimi prijatelji ali popolnimi neznanci. Na ta način se učimo tuje kulture in sprejemamo drugačnost.

Ampak internet ni vedno najbolj pozitivna stvar v našem življenju. Alain Braconnier ugotavlja, da kadar se mladostnik posveča brskanju po internetu preveč časa in brez nadzora staršev, računalnik nanj vpliva škodljivo – škodi njegovemu zdravju in psihološkemu ravnovesju. Glede na to, da svet medmrežja privablja vse večje število mladostnikov, nam postane jasno, da ima ta navidezni svet zelo veliko moč. Otrok začne v puberteti spoznavati svet intelektualnih, fizičnih, spolnih in družbenih možnosti, ki jih prej ni poznal. Internet sicer ponuja veliko možnosti komuniciranja s celotnim svetom, a hkrati krni človekove socialne stike. Po drugi strani pa ugotavlja Braconnier, da je z drugega zornega kota internet lahko tudi motivacijsko sredstvo, če ga zna učitelj v šoli uporabiti v bolj uporabne namene. Na primer, redki so tisti učenci, ki radi pišejo spise v

tujem jeziku. Če pa učitelj angleščine predlaga dopisovanje z vrstniki iz Amerike preko elektronske pošte, bodo vsi učenci z veseljem odprli slovar in poiskali kakšno novo besedo ali pogledali njen pomen (Braconnier, 1999).

2.2 Spletna socialna omrežja

Socialno omrežje (angleško »social network«) je v slovarju (Slovarju informatike) označeno kot »omrežje, namenjeno vzpostavljanju povezav med ljudmi, ki jih povezujejo interesi ali skupne aktivnosti« (<http://www.islovar.org/izpisclanka.asp?id=9291&oznaci=1>, 9. 2. 2011, 21.50). Spletno socialno omrežje si lahko torej razlagamo kot mrežo medsebojno povezanih ljudi, ki si bodisi medsebojno izmenjujejo informacije ali dopisujejo s pomočjo moderne tehnologije, kot je na primer internet, elektronska pošta in podobno. Na medmrežju obstaja ogromno takšnih socialnih omrežij, ki delujejo povezovalno med mladostniki in tudi tistimi, malce starejšimi: Facebook, Netlog, MySpace, Twitter ... Med najbolj uporabnimi se v Sloveniji pojavlja Facebook.

2.3 Kaj je Facebook?

V Sloveniji najbolj priljubljena družbena spletna stran, Facebook, je nastala 4. februarja 2004 v mestu Cambridge. Dostop do strani je brezplačen in omogoča uporabniku, da se poveže na eno ali več omrežij in tako komunicira s preostalimi uporabniki. Spletna stran ima po vsem svetu zelo veliko uporabnikov. Viri navajajo, da je v mrežo Facebook včlanjenih več kot 150 milijonov uporabnikov, dnevno pa na to spletno stran naložijo kar 14 milijonov fotografij (http://sl.wikipedia.org/wiki/Facebook#cite_note-statistics-1, 16.12. 2010, 11.32).

V storitev Facebook se lahko vključijo vsi, ki so starejši od 13 let. Ostalih omejitev za prijavo ni. Je popolnoma brezplačen. »Glede na priljubljenost strani se je v svojem kratkem obstoju Facebook že srečal z nekaterimi kritikami in nasprotovanji, predvsem

zaradi nezagotavljanja zasebnosti, političnih prepričanj njegovih ustanoviteljev in vprašanj cenzure« (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Facebook> , 10. 12. 2010, 17.02).

2.3.1 Izgled Facebooka in njegov ustanovitelj

Osnovna barva portala Facebook je modra, zaščitni znak pa črka f. Ko pogledamo začetno stran te spletne strani, opazimo logotip Facebooka, okvir za vpisovanje e-maila in gesla. Desno spodaj se lahko prijaviš in postaneš uporabnik Facebooka. Za to moraš vpisati ime, priimek, e-poštni naslov, novo geslo, izbereš spol in vpišeš rojstne podatke. (<http://www.facebook.com/login.php>, 10. 12. 2010, 17.15)

Slika 1: Logotip spletnega socialnega omrežja Facebook

Slika 2: Vstopna stran na socialno omrežje Facebook

Ustanovitelj je Mark Zuckerberg, ki je februarja 2004 kot študent harvardske univerze ustanovil »The Facebook« (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Facebook>, 10. 12. 2010, 17. 10). Je eden najmlajših milijarderjev na svetu. Njegovo zasebno podjetje pa naj bi predvidoma ustvarilo dve milijardi dohodkov. Na svojem profilu je objavil, da je vesel, da je lahko del ekipe, ki ustvarja nekaj, kar hoče uporabljati na milijone ljudi po svetu. (<http://24ur.com/novice/svet/time-osebnost-leta-je-mark-zuckerberg.html>, 22. 1. 2011, 13.19)

2.3.2 Razširjenost Facebooka v Sloveniji in sosednjih državah

RTV Slovenija opozarja, da v Sloveniji skoraj vsi mladi do 19 let uporabljajo Facebook, podobno je tudi na Hrvaškem in v Avstriji. Zanje je pomembno, da imajo svoj profil, pri tem pa večina meni, da njihova zasebnost ni preveč ogrožena. »Mladi si življenja brez mreženja s pomočjo platform družabnih medijev ter preverjanja teh spletnih strani večkrat dnevno ne predstavljajo več. Na Hrvaškem uporabljajo Facebook vsi uporabniki interneta v starosti do 19 let, v Sloveniji je ta delež 90-odstoten, v Avstriji pa 85-odstoten« (http://www.safe.si/db/6/2189/Novice/Facebook_dobesedno_obseda_mlade/?p1=670&p2=1204, 24. 10. 2010, 17.11).

Skupina Telekom Austria Group je predstavila raziskavo o uporabi medijev, ki jo je izvedla med mladimi v Avstriji, na Hrvaškem in v Sloveniji. V raziskavo je zajela po 500 mladih iz vsake države. Ugotovili so, da: »avstrijski, slovenski in hrvaški uporabniki interneta dajejo velik pomen širokopasovnemu dostopu. Polovica uporabnikov v Avstriji se brez internetnega dostopa počuti "odrezana od zunanjega sveta", v Sloveniji se brez interneta počutita neprijetno dve tretjini uporabnikov, na Hrvaškem pa celo štiri petine« (http://www.safe.si/db/6/2189/Novice/Facebook_dobesedno_obseda_mlade/?p1=670&p2=1204, 24.10.2010, 17.11).

Torej lahko sklepamo, da smo mladi postali pravi odvisniki od interneta. Ne znamo si več predstavljati življenja brez njega, saj bi se tako počutili drugačni in odrezani od sveta. Internet ima na večino velik vpliv.

Psihiater dr. Jerald Block z univerze v Portlandu pravi, da je vzrok, da ljudje postanemo odvisni od interneta, ker lahko le preko spleta občutimo čustva, s katerimi se ne srečujemo v resnici. Takšen način življenja zahteva veliko časa in pogosto prinaša nervozo in depresijo. Odvisnost je prepoznavna kot bolezen, pri tem je težava, da se ne ve, kako bi lahko to veliko odvisnost pri ljudeh odpravili. (http://www.safe.si/db/6/1231/Novice/Odvisnike_od_interneta_je_tezko_zdraviti/, 22. 1. 2011, 13.31.)

2.4 Druga socialna omrežja

2.4.1 Twitter (<http://twitter.com/>)

»Twitter je nova socialna mreža uporabnikov, ki lahko komunicirajo s prijatelji in s svetom. Uporabnik vpisuje tako imenovane "tweets-e", ki obsegajo 140 znakov in so prikazani na uporabnikovi strani. Twitter je hitro rastoča socialna mreža, ki že lovi konkurenčno mrežo Facebook« (<http://www.raziskovalec.com/twitter/>, 22. 1. 2011, 15.11).

Avtor storitve je Jack Dorsey, ki jo je svetu predstavil leta 2006. Twitter je včasih poimenovan "internetni SMS", saj je zasnovan predvsem na kratkih tekstovnih sporočilih (<http://www.raziskovalec.com/twitter/>, 22. 1. 2011, 15.11).

Slika 3: Vstopna stran na socialno omrežje twitter.com

2.4.2 Netlog (<http://sl.netlog.com/>)

Svetovno poznan družbeni portal je skupnost mladih, kjer lahko uporabniki ohranjajo stike s svojo družabno mrežo in jo razširjajo. (<http://www.flirtko.com/> www/11/Netlog, 22. 1. 2011, 15.44)

Slika 4: Vstopna stran na socialno omrežje Netlog

2.5 Osební podatki na spletu

Nove tehnologije nam omogočajo, da v vsakem trenutku življenja posnamemo kakšno fotografijo, video ... V današnjem času pa objavljanje teh stvari sploh ni problem. Fotografije, svoje podatke (ime, priimek, naslov, datum rojstva, telefonska številka), video, mnenja in počutja lahko objavimo na socialnih omrežjih, na spletnih straneh, raznih blogih, klepetalnicah, forumih, video portalih ...

Posebno mladi se ne zavedajo, kako pomembna je skritost osebnih podatkov, saj nas preko podatkov lahko zmerjajo, spletno nadlegujejo, nas srečajo z neznanci, ki kradejo našo identiteto ... Če objavljamo neprimerne fotografije in izražamo zelo neprimerna mnenja, lahko pride do odpuščanja z delovnega mesta, spora s prijateljem ali težav z zaposlitvijo. Ker so slike digitalne, jih ni težko kopirati, združiti, predrugačiti, da so za nas žaljive (http://www.safe.si/c/1035/Osební_podatki_na_spletu/?preid=1015, 31. 12. 2010, 14.37). Zato moramo biti pri objavljanju svojih osebnih podatkov zelo pazljivi in na nevarnost opozoriti še druge ljudi.

2.5.1 Kako lahko ščitimo svojo zasebnost na spletu?

Na spletnem portalu www.safe.si mladim uporabnikom interneta svetujejo, kako varno uporabljati internet in na kaj paziti, da ne bo prišlo do zlorabe naše zasebnosti:

1. Previdno pri izpolnjevanju spletnih obrazcev. Kakšen podatek si lahko tudi mirno izmislimo in premislimo, zakaj sploh potrebujejo ta podatek o nas.
2. Preberemo pogoje uporabe spletnih storitev, ki jih uporabljamo, in ugotovimo, komu vse lahko posredujejo podatke, ki jih vpišemo na njihovo stran.
3. V klepetalnicah, na forumu, tudi na blogu si izberemo takšen vzdevek, ki ne razkriva ničesar o tem, kdo smo.
4. Ne odgovarjamo na elektronska pisma, ki od nas zahtevajo osebne in finančne podatke.
5. Premislimo, kakšne fotografije objavljamo na splet. Kar je enkrat objavljeno, je težko izbrisati, saj ne vemo, kam vse se je razširilo.
6. Na vsake toliko časa v google.com¹ vpišemo svoj ime in priimek in iz zadetkov preverimo, kaj vse razkriva splet o nas.
7. Neznancem na spletu ne razkrivamo svoje zasebnosti in podatkov, čeprav se nam zdi, da jih dobro poznamo. V resnici ne vemo, kdo se skriva na oni strani zaslona.
8. Previdno pri uporabi spletne kamere, naj bo izključena takrat, kadar je ne uporabljate.
9. Gesla nikoli ne povejte prijateljem, partnerjem, skratka nikomur, saj se lahko še tako trdne vezi pretrgajo.
10. Geslo si večkrat spremenite in zanj ne uporabljajte imena ali priimka ipd. (http://www.safe.si/c/1150/Zascita_osebnih_podatkov/?preid=691, 11. 12. 2010, 17. 13)

¹ Ali kateri koli drug spletni brskalnik (npr. yahoo.com, najdi.si ipd.).

2.6 Spletno nadlegovanje čedalje večja nadloga

Nadlegovanje je nenehno vznemirjanje ali napadanje drugih oseb. V spletnem okolju se imenuje spletno ustrahovanje in je pogosto prisotno v besedilnih komentarjih, sporočilih in videoposnetkih. Osebe, ki nadlegujejo druge, želijo običajno s tem pritegniti pozornost. Nadlegovanje se lahko kaže zgolj v nadležni obliki, lahko pa tudi resno ogroža varnost osebe. Treba je poznati razlike med tema oblikama, da veste, kdaj lahko uporabnika preprosto prezrete in kdaj ga morate prijaviti odrasli osebi ali pristojnim organom. Storitvi tega niso samo odrasli, ampak večinoma mladostniki, najstniki, ki preko sodobnih tehnologij pošiljajo razna ustrahovalna sporočila, zmerljivke in predelane slike. (<http://www.google.com/support/youtube/bin/answer.py?hl=sl&answer=126266>, 11. 12. 2010, 17.22)

2.6.1 Oblike spletnega nadlegovanja

Otroška pornografija

To je vsakršna predstavitev spolnega izkoriščanja otrok (slike, video, pisanje), ki je osredotočeno na otrokovo spolno vedenje ali otrokove spolne organe. Otroška pornografija je po mednarodnih pravnih aktih kaznivo dejanje v primerih:

- izdelovanja,
- razširjanja,
- pridobitve/posredovanja,
- omogočanja dostopnosti (do otroške pornografije).

Zaustavljanje spolne zlorabe otrok:

Evropska unija pripravlja nov zakon za boj proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok. Posebna pozornost se pri tem namenja otroški pornografiji na spletu in ukrepom, ki bi jo kar najbolj učinkovito zaježili (<http://www.spletnooko.si/index.php?fl=0&p1=603&p2=573&p3=701&id=701>, 11. 12. 2010, 17.33).

Sovražni govor

Sovražni govor je izražanje mnenj in idej, ki so po svoji naravi diskriminatorne in uperjene proti različnim manjšinam (etničnim, narodnim, verskim, kulturnim, spolnim in podobno). Sovražni govor torej temelji na prepričanju, da so nekateri ljudje manjvredni in jih ločujejo po raznih pripadnostih (spol, rasa, vera ...).

Prijava varnostnih incidentov

Poskus vdora na vaš računalnik ali omrežje, primer, da vam kdo skuša onemogočiti normalno delovanje na internetu ... (<http://www.spletnooko.si/index.php?fl=1&nt=9&m2w=Novice&sid=115>, 22. 1. 2011, 15.01)

2.6.2 Pogostost spletnih zlorab in otroške pornografije

Otroška pornografija je po podatkih angleške prijavne točke (www.iwf.org) s kar 48-odstotnim deležem vseh prejetih prijav najbolj razširjena v ZDA. Sledijo jim države Evrope, vključno z Rusijo. V letu 2009 so bili posnetki spolnih zlorab najpogosteje najdeni na Nizozemskem in v Nemčiji. Slovenija po številu najdenih neprimernih spletnih vsebin spada v rep evropskih držav. (http://www.safe.si/c/1089/Spletno_nadlegovanje/, 4. 12. 2010, 11.41)

2.6.3 Kaj storiti, če te nekdo spletno nadleguje?

Slovenski portal www.safe.si tudi na tem področju izobražuje mlade uporabnike interneta, predvsem tiste, ki, žrtve spletnega nadlegovanja:

1. Ne odpisuj na sporočila, ki te žalijo ali pa so sovražna. To lahko samo še spodbudi nadlegovalca.
2. Shrani vsako sporočilo, nič ne briši, kar ti napiše, zberi čim bolj točne podatke (kdaj, kje, kam ...) o sporočilu.

3. Nato poišči pomoč pri učitelju, bratu ali sestri, starših ali pri osebah, ki se na te stvari dobro spoznajo. Lahko pokličeš NASVET ZA NET na številko : 080 80 22 , kjer pomagajo mladim pri težavah na internetu.
4. Blokiraj pošiljatelja.

»Če naletiš na neprimerno vsebino na spletu, jo prijavi lastnikom spletne strani. Otroško pornografijo ali sovražni govor lahko prijaviš na www.spletno-oko.si«
(http://www.safe.si/db/32/1888/Nasveti/Kaj_storiti,_%C4%8De_te_kdo_nadleguje_in_kako_lahko_prepre%C4%8Dim_spletno_nadlegovanje?/?&p1=670&p2=1204&page=2, 9. 2. 2011, 0.17).

Spletni portal www.safe.si tudi svetuje, kaj lahko naredimo, da preprečimo spletno nadlegovanje:

1. Preko interneta, nikoli ne posreduje svojih osebnih podatkov.
 2. Na verjemi vsega, kar piše.
 3. Uporabljalj spletni bonton (na spletu ni tako kot v realnem življenju, če te kdo zmerja ali piše neprimerne besede, ga ignoriraj in blokiraj)
 4. Ne pošiljalj sporočila, kadar nisi najboljše volje, ker lahko v jezi napišeš stvari, ki jih boš kasneje obžaloval.
 5. Ne odpiraj in ne odpisuj na sporočila, ki ti jih pišejo neznanci.
 6. Če se ti nekaj ne zdi v redu, potem to res ni. Pri tem zaupaj svojim občutkom.
 7. Zaščiti se. Ne srečuj se z ljudmi, ki jih spoznaš na spletu.
 8. Če pride do težav, se zaupaj svojim staršem, zagotovo ti bodo pomagali.
- (http://www.safe.si/c/1108/Spletno_nadlegovanje/?preid=672, 4. 12. 2010, 12.13)

2.6.4 Zaobljuba »Ustavimo spletno nadlegovanje«

Safe.si prek spleta širi tudi e-zaobljubo proti spletnemu nadlegovanju. Pozvali so mlade, naj jo podpišejo.

**SPLETNO
NADLEGOVANJE
NI ZABAVNO.
USTAVIMO GA!**

www
safe.si

Ta OBLJUBA je zame,
Za MOJE PRIJATELJE danes in za moje prijatelje jutri
Biti nesramen in zloben je čista beda
Ne bom dopustil, da se eni spravljajo na druge,
Ker nisem tisti, ki samo opazuje, ampak tisti, ki kaj NAREDI
Ker mi ni vseeno
Ker lahko POMAGAM spremeniti stvari
Lahko sem prvi in dam drugim DOBER ZGLED
V mojem svetu ni prostora za tiste, ki nadlegujejo druge
Spletno nadlegovanje NI dopustno
Nadlegovanje boli
Nadlegovanje me moti
Obljubim, da nadlegovanja ne bom TOLERIRAL.

Moje ime je

in ne bom dopustil/a spletnega nadlegovanja!

Slika 5: Spletna zaobljuba proti spletnemu nadlegovanju
(http://www.safe.si/db/31/1773/EZAOBLJUBA_USTAVIMO_SPLETNO_NADLEGOVANJE/ 22. 1. 2011, 16.06)

2.7 Rezultati raziskave EU Kids Online

Raziskava EU Kids Online je bila izvedena v 25 evropskih državah, med drugimi tudi v Sloveniji. Potekala je od aprila do avgusta 2010. V njej so sodelovali otroci, stari od devet do 16 let. V Sloveniji je bilo opravljenih 1000 pogovorov. Zanimajo jih je, koliko so mladi osveščeni o nevarnosti na internetu, če jih je že kdaj kaj zmotilo med brskanjem po svetovnem spletu, če so se že srečali z osebo, ki so jo spoznali preko spleta, če so se že

kdaj srečali s pomografskimi vsebinami na spletu in kako pogosto v medijih zasledijo nekaj povezano s spolno vsebino in kako so se ob videnju takšnih stvari počutili. Hoteli so tudi raziskati, koliko mladih, vključenih v to raziskavo, je bilo že žrtev ustrahovanja na spletu in na kakšen način so to težavo rešili. V raziskavi so sodelovali tudi starši. Raziskovalce je zanimalo, koliko so oni zaskrbljeni o uporabi interneta in njihovih otrok in kje izvedo, kako varno uporabljati internet.

Ugotovili so, da skoraj 20 % otrok v Sloveniji na spletu laže o svoji starosti, 16 % slovenskih otrok pa je na spletu objavilo svoj naslov ali telefonsko številko. Sicer pa internet uporablja v Sloveniji več kot 70 % otrok med 9. in 16. letom starosti, najmanj uporabljajo internet otroci v Turčiji, največ pa na Švedskem. Ugotovili so tudi, da je 13 % otrok nekaj zmotilo na spletu in da je 69 % nekdo napisal nekaj nesramnega, opolzkega. 7 % otrok je preko socialnih omrežji doživelo nekaj žaljivega. Preko spleta so največkrat žrtve dekleta in da se četrtini vseh otrok to dogaja vsak teden. Od tega je hotelo 37 % otrok problem rešiti sami, 16 % pa so verjeli v to, da se bo težava rešila sama od sebe, kar 15 % otrok pa se je hotelo maščevati. Po podatkih EU Kids online je že 38 % otrok imelo stik z osebo, ki je prej niso spoznali v živo (<http://www.rtv slo.si/znanost-in-tehnologija/raziskava-vecina-slovenskih-otrok-uporablja-splet-vsak-dan/248524>, 9. 2. 2011, 19.30).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Predmet raziskave

Predmet naše raziskave je uporaba socialnih omrežij in spletno nadlegovanje učencev z Osnovne šole Vojnik. Predvsem nas zanima, ali učenci uporabljajo internet in socialna omrežja na njem. Osnovni namen naše raziskave je ugotoviti, koliko se učenci zadržujejo na internetu, katere spletne strani uporabljajo za klepet in druženje s sovrstniki in ali so že imeli kakšno slabo izkušnjo. Zanima nas tudi, če je kdo od učencev ali njihovih prijateljev doživel spletno nadlegovanje. Namen naše raziskave je tudi ugotoviti, komu učenci v takem primeru zaupajo in kje poiščejo pomoč. Zanima nas tudi, če so se kdaj dobili na zmenku z osebo, ki so jo spoznali preko spleta.

3.2 Cilj raziskave

Cilj naše raziskave je ugotoviti, če so učenci resnično varni in poučeni o spletnem nadlegovanju. Marsikdo je žrtev, pa si tega ne upa povedati oziroma ne ve, kje naj poišče pomoč. Ugotoviti želimo, kdo je največkrat žrtev in ali so to dekleta ali fantje in v katerem starostnem obdobju. Ali zaupajo svoje točne podatke? Če je mogoče že kdo spoznal osebo za zmenek in če se z njo dobiva? Kako se ta zveza obnese? Zanima nas tudi, če so seznanjeni z e-zaobljubo. Poskušali bomo dokazati, da marsikdo misli, da se mu kaj takega ne more zgoditi in da tudi ni dovolj seznanjen o spletnem nadlegovanju.

3.3 Metoda raziskovanja

Najprej smo se lotili zbiranja in iskanja literature. Ugotovili smo, da je v knjižnicah na razpolago zelo malo knjig na temo interneta. Literature na temo spletnega nadlegovanja pa sploh nismo našli. Zato smo največ podatkov našli na internetu in na različnih spletnih straneh, kar je tudi v skladu z našimi pričakovanji glede na temo, ki jo preučujemo.

Ko smo zbrali vso literaturo, smo jo prebrali in si izpisali pomembne podatke. Lotili smo se pisanja povzetkov in sestavljanja teoretičnega dela. Nekatera literatura je bila preveč strokovna in smo pomoč poiskali pri naši mentorici. Že med samo pripravo smo si beležili ideje za anketo. Nato smo sestavili anketni vprašalnik, ga razdelili učencem in prešteli vse odgovore. Rezultate ankete smo nato statistično obdelali, jih zapisali v obliki tabele in grafikonov ter jih analizirali.

3.4 Opis vprašalnika

Anketni vprašalnik je zajemal 19 vprašanj in je bil popolnoma anonimen. Odgovori so bili večinoma zaprtega tipa. Učenci so v večini primerov obkroževali po en odgovor, včasih (kjer je vprašanje to dovolilo) tudi več.

V prvih dveh vprašanjih so nas zanimali demografski podatki (spol in starost) anketirancev. Pri tretjem vprašanju pa nas je zanimalo, ali uporabljajo internet in jim podali možnost, da ga tudi ne uporabljajo. Vprašanje štiri je spraševalo, koliko časa preživijo na internetu. Ponudili smo jim štiri možnosti (od »manj kot pol ure« do več kot dve uri«).

V petem vprašanju smo spraševali, če imajo anketiranci ustvarjen svoj profil na vsaj enem socialnem omrežju. Pri šestem vprašanju nas je zanimalo, koliko socialnih omrežij uporabljajo aktivno. Pri tem smo si zastavili mejo vsaj 4-krat na teden. Menimo, da je aktivna uporaba socialnega omrežja takrat, kadar nekdo obišče portal vsaj 4-krat na teden. Pri sedmem vprašanju smo jih prosili, naj označijo socialno omrežje, ki ga uporabljajo. Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov in možnost »drugo«. Osmo vprašanje je spraševalo, kaj počnejo na socialnih omrežjih. Tudi pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov.

Deveto vprašanje je spraševalo, koliko jim pomenijo socialna omrežja. Tu smo ponudili kar nekaj odgovorov, vendar so zelo zanimivi, ker se zavedamo, da je veliko najstnikov odvisnih od socialnih omrežij. Pri desetem vprašanju smo povprašali, ali na splet vpisujejo tudi kdaj lažne osebne podatke.

Enajsto vprašanje je bilo, kaj pomeni spletno nadlegovanje za anketiranca. Tu je bilo možnih več odgovorov. Nato smo jim na kratko predstavili, kaj je spletno nadlegovanje in kam se obrniti po pomoč, ko to doživiš. Pojasnitev se nam je zdela nujna, ker je sledilo vprašanje o tem, če so bili anketiranci že žrtev spletnega nadlegovanja. Predvidevali smo namreč, da lahko v določenih primerih anketiranec ne razume termina »spletno nadlegovanje« in kljub temu odgovarja. Takšni odgovori pa nam ne bi dali realnih podatkov.

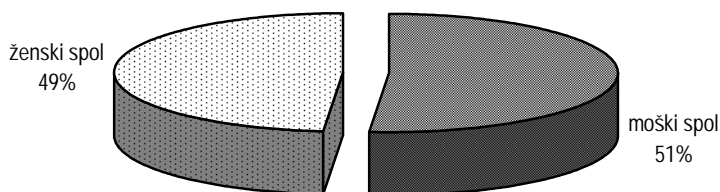
Pri trinajstem vprašanju nas je zanimalo, kaj so storili, ko so bili žrtev in komu so se zaupali. Tu je bilo možnih več odgovorov. Pri štirinajstem vprašanju pa smo spraševali, ali je bil kdo od prijatelje ali sošolcev žrtev spletnega nadlegovanja.

Petnajsto vprašanje je spraševalo, kaj je e-zaobljuba in če so jo podpisali. Predvidevamo, da včasih ne preberejo vsega in kar na hitro kaj podpišejo in pošljemo. Pri šestnajstem vprašanju nas je zanimalo, ali so se že kdaj dobili na slepem zmenku z osebo, ki so jo spoznali preko spleta, in če bi bila možnost, ali bi se dobil z njo.

Na koncu nas je tudi zanimalo, ali med prijatelje iz socialnega omrežja sprejmejo vsakega, ki jih to prosi.

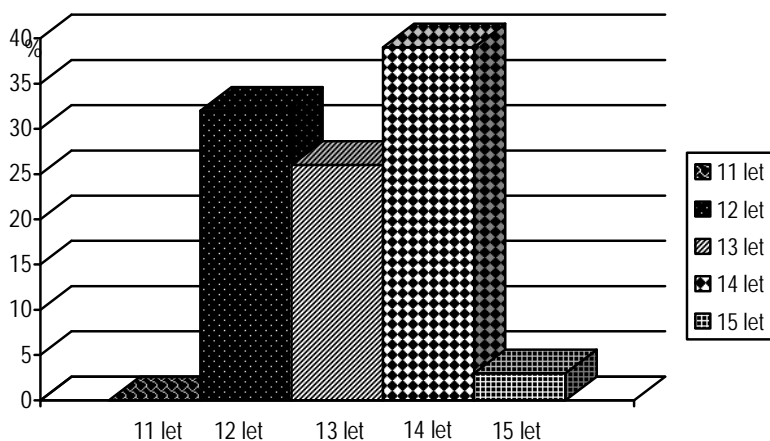
3.5 Opis vzorca

Naš vzorec je zajemal 134 učencev, od tega je bilo 69 fantov (51 %) in 65 deklic (49 %), kar prikazuje tudi grafikon 1 (spol anketiranih).

GRAFIKON 1 : Spol anketiranih

Starost anketirancev je razvidna v grafikonu 2. Anketirani učenci so bili stari od 12 do 15 let. Največ (39 %) je bilo tistih, ki so bili stari 14 let. Približno enako število (32 %) je bilo 12-letnikov, tistih, ki so stari 13 let, pa je bilo 26 %. Najmanj je bilo 15-letnikov (3 %).

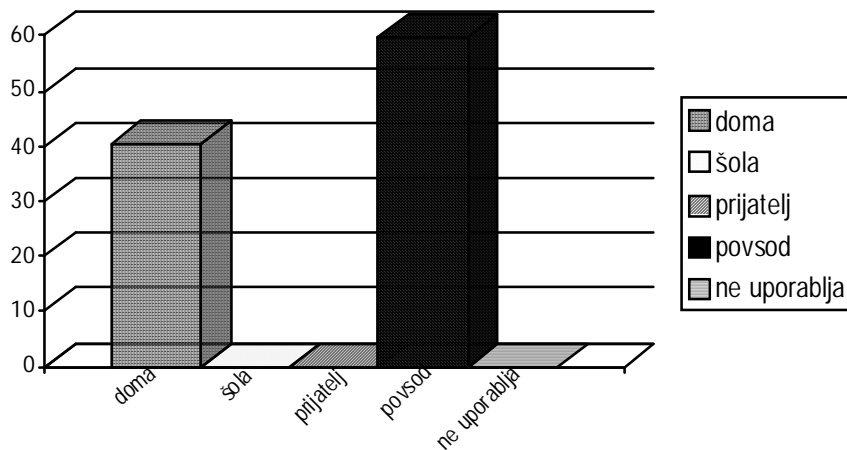
GRAFIKON 2: Starost anketirancev

3.6 Izvajanje anketiranja

Anketo smo izvajali v dopoldanskem času, in sicer med poukom. Izvedli smo jo v dveh sedmih razredih (48 učencev), dveh osmih razredih (31 učencev) in treh devetih razredih (55 učencev). Učenci so anketo dobro sprejeli in jo resno ter skrbno rešili.

4 ANALIZA REZULTATOV

Prvo vprašanje, ki smo ga zastavili, se je glasilo: »Ali uporabljaš internet?« Odgovore prikazuje grafikon 3. Največ učencev zadnje triade naše šole uporablja internet tako v šoli kot doma (slabih 60 %). Sledijo jim učenci, ki internet uporabljajo samo doma (dobrih 40 %). Odgovorov »samo v šoli« in »pri prijatelju« ni obkrožil nihče. Prav tako ni nikogar od anketiranih, ki interneta sploh ne uporablja, kar ni presenetljivo, saj živimo v dobi računalnikov in je uporaba interneta vsakdanji opravke, če ne že nuja.

GRAFIKON 3: Ali uporabljaš internet?

Raziskava EU Kids Online je vprašanje zastavila nekoliko drugače in sicer so spraševali mlade med 9. in 16. letom starosti, če uporabljajo internet vsak dan. 73 % slovenskih anketirancev je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno. Vprašanja iz naše ankete sicer ne moremo primerjati neposredno, lahko pa ugotovimo, da internet v obeh primerih uporablja velika večina mladostnikov.

Zanimalo nas je tudi, koliko časa na dan preživijo na internetu. Odgovore prikazuje tabela 1. Večina učencev preživi na internetu od ene do dve uri na dan (dobrih 40 %). Sledijo jim učenci, ki na internetu preživijo med 30 in 60 minutami na dan (skoraj 27 %). Kar dobrih 17 % učencev pa na internetu preživi več kot dve uri na dan, skoraj 16 % pa manj kot pol ure na dan.

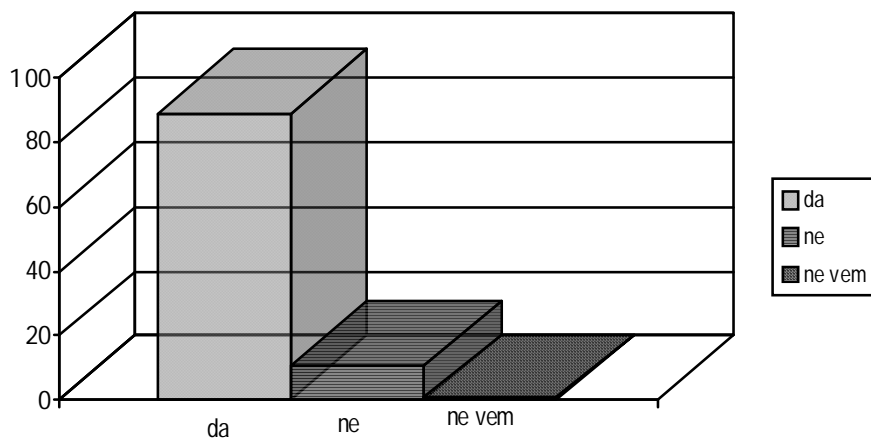
Preživeti čas na internetu	Število:	%
1 do 2 uri na dan	54	40,3
od 30 do 60 minut	36	26,9
več kot dve uri na dan	23	17,2
manj kot pol ure	21	15,6
Skupaj:	134	100

TABELA 1: Koliko časa na dan preživiš na internetu?

Rezultat nas je presenetil, saj smo predvidevali, da skoraj vsi učenci (95 %) preživijo na internetu več kot dve uri na dan. Razlog za to je po našem mnenju ta, da se učenci sploh ne zavedajo koliko časa preživijo na internetu, saj se do računalnika odpravijo nekajkrat na dan, da pregledajo elektronsko pošto, preverijo, če je na socialnem omrežju kaj novega, a tega časa ne štejejo kot preživljanje na internetu. Če bi sešteli minute, bi bil rezultat verjetno višji. Drugi razlog za takšno razliko pa je po našem mnenju, da učenci preživijo med tednom manj časa na internetu, čez vikend pa se ta čas bistveno poveča, verjetno kar na nekaj ur na dan. Če bi tako izračunali povprečje na teden, bi bili odgovori verjetno malce drugačni – preživeti čas na internetu bi se povišal. Torej lahko s temi podatki ovržemo našo 3. hipotezo, ki pravi, da 95 % učencev preživi na internetu več kot 2 uri na dan.

V naslednjem vprašanju nas je zanimalo, če imajo anketirani učenci ustvarjen svoj profil na vsaj enem od socialnih omrežij. Odgovore prikazuje grafikon 4. Kar 89 % učencev je odgovorilo, da ima ustvarjen vsaj en profil na socialnih omrežjih, kot so na primer Facebook, Netlog, MySpace, Twitter ... Približno 10 % učencev nima svojega profila niti na enem od socialnih omrežij. Odgovor »ne vem« je podal samo en učenec. Predvidevamo, da zato, ker ne pozna izraza »socialno omrežje« in da ga tudi ne uporablja.

Takšni rezultati so pričakovani, saj vsi anketirani učenci uporabljajo internet.

GRAFIKON 4: Ali imaš ustvarjen profil na vsaj enem socialnem omrežju?

Pri naslednjem vprašanju nas je zanimalo, koliko socialnih omrežij uporabljajo aktivno, pri čemer smo postavili mejo štirikrat tedensko. 43 % učencev je odgovorilo, da aktivno uporablja enega. Dve socialni omrežji uporablja 29 % učencev. Z odgovorom »tri ali več« je odgovorilo 17 % učencev. Sledil pa jim je odgovor »jih ne uporabljam« (11 %). Rezultati so prikazani v tabeli 2.

Število aktivnih uporabljenih socialnih omrežji	Število:	%
eden	57	42,5
dva	39	29,1
tri ali več	23	17,2
ne uporabljam	15	11,2
Skupaj:	134	100

TABELA 2: Koliko socialnih omrežij uporabljaš aktivno?

Iz tabele je razvidno, da aktivno uporablja vsaj eno socialno omrežje skoraj 89 % anketiranih učencev, kar se ujema z rezultati iz prejšnjega vprašanja. Tam nas je zanimalo, ali imajo ustvarjen svoj profil na vsaj enem od socialnih omrežij (ne glede na to, če ga aktivno uporabljajo ali ne). Rezultati tega vprašanja pa nam razkrivajo tudi, da vsi, ki imajo svoj profil, tega tudi redno uporabljajo. Verjetno imajo profil ustvarjen na dveh ali več socialnih omrežjih, ampak bolj aktivno uporabljajo vsaj enega.

Na vprašanje, da naj označijo socialno omrežje, ki ga uporabljajo, je odgovorilo vseh 134 učencev. Možnih je bilo več odgovorov. Facebook uporablja skoraj 86 % učencev. Sledi mu Skype, ki ima dobrih 42 % uporabnikov. Slaba tretjina anketiranih uporablja Netlog. Druga socialna omrežja, kot so: Formspring, MSN, X-fire in BFH, uporablja kar dobrih 22 % učencev. S 6 % jim sledi Twitter in z 4,5 % Myspace. Skoraj 16 % učencev ni uporabnikov nobenega socialnega omrežja. Rezultate prikazuje tabela 3.

Socialno omrežje	Število:	%
Facebook	115	85,8
Skype	57	42,5
Netlog	39	29,1
Drugo: Formspring, MSN, BFH, X-fire	30	22,4
nisem uporabnik nobenega socialnega omrežja	21	15,7
Twitter	8	6,0
Myspace	6	4,5

TABELA 3: Katero socialno omrežje uporabljaš aktivno?

S temi podatki lahko potrdimo hipotezo številka 1, ki pravi, da večina učencev (vsaj 85 %) zadnje triade OŠ Vojnik uporablja socialno omrežje Facebook.

Tudi RTV Slovenija (glejte poglavje 2.3.2) ugotavlja, da 90 % Slovencev do 19 let uporablja Facebook, v Avstriji pa je ta delež enak našemu deležu (85 %). Po tem lahko sklepamo, da učenci naše šole ne odstopajo veliko od slovenskega povprečja, pri čemer je potrebno upoštevati, da je bila v raziskavo RTV Slovenija zajeta populacija mladih do 19 let, v našo pa samo do 15 let. Sklepamo, da najstniki med 16. in 19. letom še v večji meri uporabljajo omrežje Facebook, kar rahlo poviša odstotek uporabnikov le-tega na celotno populacijo.

Nadaljevali smo z vprašanjem, kaj učenci počnejo na socialnih omrežjih. Rezultate nam prikazuje tabela 4. Po danih rezultatih lahko ugotovimo, da si na socialnih omrežjih večinoma dopisujejo s prijatelji (slabih 75 %). Skoraj 63 % učencev je odgovorilo, da komentirajo in berejo novice. Kar več kot 40 % učencev objavlja slike, skoraj tretjina učencev pa igra igrice. Preko spletne kamere se pogovarja malo več kot 28 % učencev. Nekaj več kot 8 % pa na socialnih omrežjih poslušajo glasbo ali pa »nadzoruje partnerja«. Komaj slabih 6 % učencev pa samo bere novice drugih uporabnikov omrežja, svojega mnenja pa ne izraža.

Kaj počneš na socialnih omrežjih?	Število:	%
dopisujem si	101	75,4
berem novice, komentiram slike	84	62,7
objavljam slike, videe	54	40,3
igram igrice	43	32,1
klepetam preko kamere	38	28,4
drugo (poslušam glasbo, nadzorujem partnerja)	11	8,2
samo berem	7	5,2

TABELA 4: Kaj počneš na socialnih omrežjih?

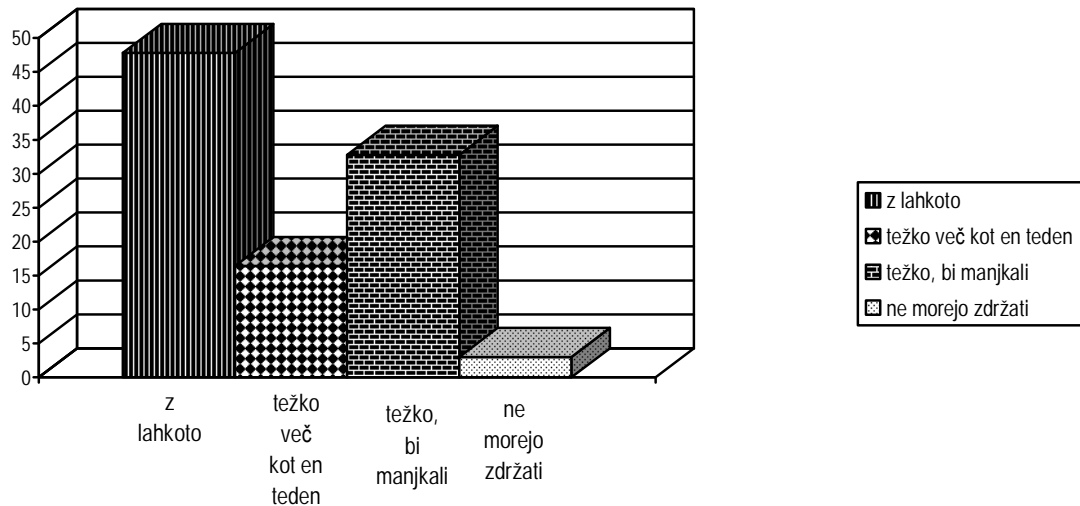
Največ anketiranih učencev je izbralo možnost »dopisujem si«. Predvidevamo, da je do takšnega rezultata prišlo zaradi tega, ker se mladi v vedno več primerih tako spoznajo z ljudmi in navežejo stike. To je do neke mere »moderen način« preživljanja prostega časa. Predvidevamo, da mladi v tem vidijo dobro plat socialnih omrežij, saj se lahko preko njih pogovarjajo brezplačno. Skoraj tretjina učencev igra igrice, saj si s tem krajšajo prosti čas in poskušajo popestriti dan. Nekaj več kot 5 % pa samo bere novice, kar pomeni, da je zelo malo učencev, ki socialno omrežje uporabljajo pasivno. Presenetil nas je odstotek učencev, ki klepetajo preko spletne kamere, saj je takšnih kar skoraj tretjina vprašanih. Predvidevamo, da to počno s pomočjo programa Skype, ki ga lahko brezplačno naložijo z interneta in se tako brezplačno pogovarjajo v živo tudi s pomočjo kamere. Ugotovili smo, da dobrih 42 % vprašanih uporablja program Skype in očitno velika večina le-teh uporablja ta program za pogovor v živo, preostanek vprašanih pa ga uporablja za klepet s tipkanjem.

Pod možnost »drugo« so nam anketirani učenci največkrat napisali, da poslušajo glasbo (predvidevamo, da poslušajo glasbo, ki jo objavljajo v svojem profilu drugi uporabniki), ena od vprašanih pa je napisala, da »nadzoruje partnerja«, pri čemer predvidevamo, da bere njegove objave in preverja, s kom se pogovarja.

V naslednjem vprašanju nas je zanimalo, koliko jim pomenijo socialna omrežja. Rezultate natančno prikazuje grafikon 5. Skoraj 50 % učencev bi z lahkoto preživel brez njih. Nekaj več kot 16 % anketiranih pa bi težko zdržalo brez njih več kot en teden. Malo manj kot tretjina učencev pa bi sicer preživeli brez njih, a bi jim čez nekaj časa manjkali. Samo 3 % učencev zadnje triade pa ne zdržijo brez socialnih omrežji.

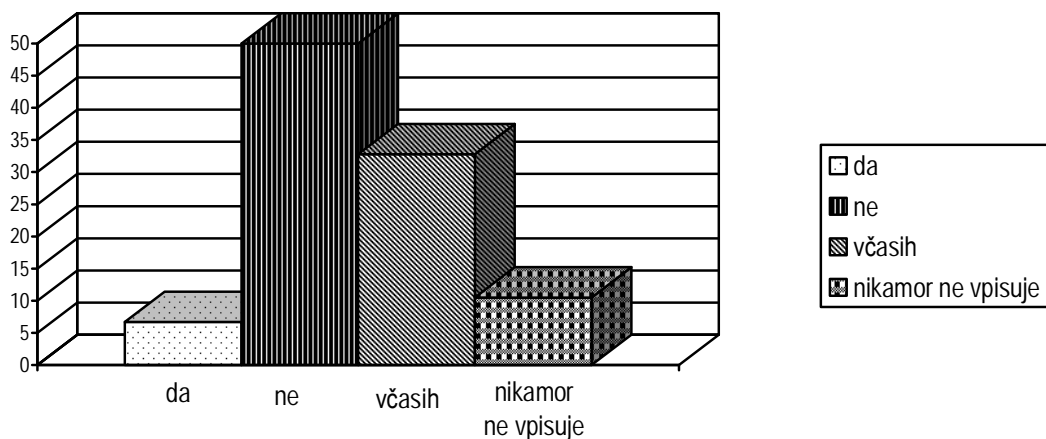
Kar 50 % učencev bi z lahkoto preživel brez njih. Takšen rezultat je verjetno zaradi tega, ker si še nekateri niso izkusili, kako je preživeti mesec dni brez socialnega omrežja. Naslednja polovica anketiranih pa bi težko oziroma sploh ne bi mogli zdržati brez njih. Iz tega lahko razberemo, da polovica anketiranih resnično aktivno uporablja svoj profil na

enem od socialnih omrežji (skoraj vsak dan) in da je skoraj polovica že na meji odvisnosti od njih, 3 % pa so že odvisni.

GRAFIKON 5: Koliko ti pomenijo socialna omrežja?

Pri naslednjem vprašanju pa nas je zanimalo, ali na splet vpisujejo lažne osebne podatke. Lažne osebne podatke (ime, priimek, starost, kraj bivanja ...) vpisuje na splet komaj slabih 6 % anketiranih učencev. Kar 50 % anketiranih učencev pa na splet nikoli ne vpisuje lažnih podatkov. Včasih jih vpisuje malo manj kot 33 % učencev. 11 % učencev pa na splet sploh ne vpisujejo svojih podatkov. Ti rezultati so vidni tudi na grafikonu 6.

GRAFIKON 6 : Ali na splet vpisuješ lažne osebne podatke?

Rezultati so bili presenetljivi, saj na splet vpisuje svoje prave osebne podatke kar polovica učencev zadnje triade naše osnovne šole. S tem lahko predvidevamo, da se ne zavedajo in da niso tako osveščeni o tem, kako pomembna je skritost osebnih podatkov. Menimo, da se ne zavedajo, da so na ta način lahka tarča spletnih nadlegovalcev. Komaj 17 % anketiranih se popolnoma zaveda, da je splet okno v svet, kjer so lahko objave in podatki vidni vsem uporabnikom interneta.

Če dobljene rezultate primerjamo z raziskavo EU Kids Online, je le-ta spraševala anketirane mladostnike za vsak posamezni osebni podatek in ugotovila, da kar 20 % otrok v evropskih državah laže o svoji starosti, na drugi strani pa je svojo telefonsko številko ali naslov na spletu objavilo kar 16 % vprašanih otrok. V primerjavi s celotno slovensko populacijo lahko ugotovimo, da učenci zadnje triade naše šole veliko bolj naivno in brezbrizno delijo svoje podatke s celotnim svetom in pri tem ne pomislijo na posledice.

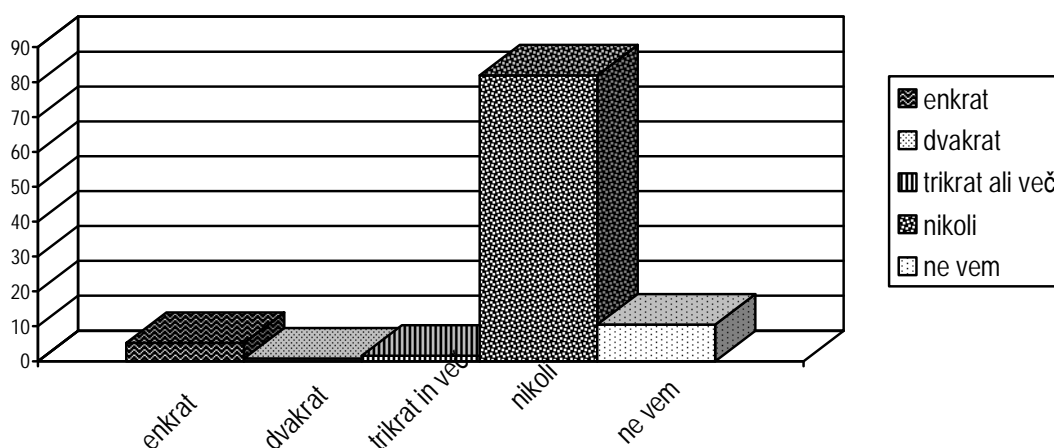
Pri 11. vprašanju pa nas je zanimalo, ali anketirani učenci sploh vedo, kaj je spletno nadlegovanje. Vprašanje smo postavili z namenom, da vidimo, če so odgovori na naslednje vprašanje (»Ali si že bil/a žrtev spletnega nadlegovanja?«) sploh merodajni. Nekdo, ki ne pozna termina, na vprašanje ni mogel realno odgovoriti. Možnih je bilo več odgovorov. 9 % vprašanih učencev ne ve, kaj je to, čeprav smo o tem govorili tudi v šoli, pri pouku. Več kot 70 % učencev pa se je odločilo za drugi odgovor, ki pravi, da je to nenehno vznemirjanje in napadanje drugih oseb po spletu. Za tretji odgovor pa se je odločilo malo manj kot 52 %. Menijo, da je spletno nadlegovanje objavljanje grdih in žaljivih besed. Za odgovor, da je to zmerjanje in preklinjanje, pa se je odločilo malo manj kot 30 % učencev. Z zadnjim odgovorom, ki pravi, da je to napadanje njih samih, pa se je strinjalo nekaj več kot 23 % anketirancev. Vse rezultate nam prikazuje tabela 5.

Kaj zate pomeni spletno nadlegovanje?	Število	%
je nenehno vznemirjanje in napadanje drugih oseb po spletu	95	70,9
je objavljanje grdih in žaljivih besed	69	51,5
je zmerjanje in preklinjanje	40	29,8
je napadanje mene osebno	31	23,1
ne vem, kaj je to	12	9

TABELA 5: Kaj zate pomeni spletno nadlegovanje?

Iz rezultatov lahko vidimo, da skoraj tri četrtine učencev ve, kaj je spletno nadlegovanje in samo 9 % ne. Torej lahko sklepamo, da smo o tem že malce seznanjeni in vemo, kaj to sploh je. Malo več kot 23 % pa meni, da je to napadanje njega samega. Iz teh rezultatov lahko sklepamo, da so odgovori na naslednje vprašanje merodajni.

V naslednjem vprašanju pa nas je zanimalo, ali je že kdo od anketirancev bil žrtev spletnega nadlegovanja. Ponudili smo jim 5 odgovorov, rezultati pa so vidni v grafikonu 7. Več kot 5 % učencev je enkrat že bilo žrtev spletnega nadlegovanja. Dvakrat pa je bil žrtev samo en učenec (0,8 %). Trikrat ali celo večkrat pa sta bila žrtvi dva anketiranca (malo manj kot 2 %). Z 82 % učencev pa sledi odgovor, ki pravi, da še nikoli ni bil žrtev spletnega nadlegovanja. Malo manj kot 11 % učencev pa ni vedelo, ali so že bili žrtev ali ne.

GRAFIKON 7: Si že bil kdaj žrtev spletnega nadlegovanja?

Iz grafikona lahko razberemo, da jih več kot 82 % učencev zadnje triade naše šole še ni bilo žrtev spletnega nadlegovanja. Malo več kot 7,5 % anketirancev je bilo že vsaj enkrat žrtev spletnega nadlegovanja. Naše rezultate lahko primerjamo z rezultati raziskave *EU Kids Online* (glejte poglavje 2.7). Tam so ugotovili, da je bilo 7 % otrok (9-16 let) že prejemnikov neprijetnih sporočil preko socialnih omrežij. Torej lahko vidimo, da se njihovi in naši odstotki skoraj ujemajo, kar pomeni, da naši učenci ne odstopajo od večine.

S temi podatki lahko ovržemo hipotezo številka 4, ki pravi, da je na naši šoli 15 % učencev, ki so že bili žrtve spletnega nadlegovanja. Takšnih je dejansko polovica manj, kar je razveseljujoč podatek.

V naslednjem vprašanju nas je zanimalo, kaj so naredili, če so bili žrtev spletnega nadlegovanja. Tudi pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Vsi rezultati so prikazani tudi v tabeli 6. Največ učencev, ki so bili žrtve spletnega nadlegovanja, je ukrepalo samih (4,5 %). Staršem je povedalo 3 % anketirancev, prav toliko se jih je izpovedalo prijateljem. Na spletu sta prijavila nadlegovanje dva učenca. Učitelju je povedal samo en učenec. Nihče od vprašanih pa nadlegovanja ni prijavil na številko, kjer bi mu pomagali. Ostali (92,5 %) pa trdijo, da niso bili žrtve. Vsi rezultati so prikazani v tabeli 6.

Kako sem ukrepal/a?	Število	%
nikoli nisem bil/a žrtev spletnega nadlegovanja.	124	92,5
ukrepal/a sem sam/a.	6	4,5
povedal/a sem starejši osebi, ki ji zaupam.	4	3
povedal/a sem prijatelju.	4	3
prijavil/a sem nadlegovanje na spletu.	2	1,5
povedal/a sem učitelju/učiteljici.	1	0,7
prijavil/a sem na številko, kjer so mi pomagali.	0	0

TABELA 6: Kaj si storil, če si bil žrtev?

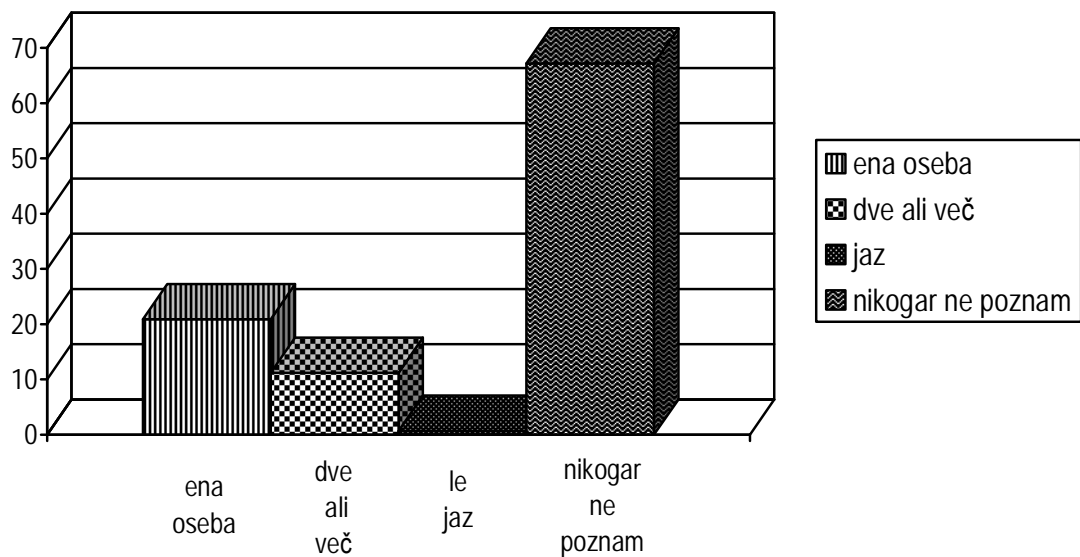
Sprva nas je presenetil visok odstotek tistih, ki v tem vprašanju trdijo, da niso bili žrtve spletnega nadlegovanja (več kot 92 %), medtem ko je pri prejšnjem vprašanju to trdilo »le« 82 % vprašanih. Najprej smo to pripisali površnemu branju vprašalnika. Nato pa smo ugotovili, da so v tem vprašanju izbrali to možnost tudi tisti, ki v prejšnjem vprašanju še niso vedeli, če so bili žrtve spletnega nadlegovanja (10,5 % vseh vprašanih).

Med tistimi, ki so že bili žrtve spletnega nadlegovanja, je največ takšnih, ki so ukrepali sami. Tu lahko predvidevamo, da so se maščevali, morda na enak način, torej, da so tudi sami izrekli ali napisali žaljive oziroma izmišljene besede o tej osebi na spletu, ali pa niso storili ničesar, saj je lahko to nadlegovanje za marsikoga boleča izkušnja, ki ga sramoti in tega ne upa povedati nikomur.

Presenetljivo se nam je zdelo tudi, da so samo štirje učenci zaupali težavo svojim prijateljem, raje so povedali to drugim osebam in ne njim, verjetno iz podobnih razlogov, kot je napisano zgoraj – ker se jim takšna stvar zdi preveč sramotna in jo poskušajo rešiti sami.

Zanimalo nas je tudi, ali je bil kdo od njihovih prijateljev ali sošolcev žrtev spletnega nadlegovanja. Ponudili smo jim 4 odgovore, katerih rezultati so prikazani v grafikonu 8. 21 % učencev pozna eno osebo, ki je že bila žrtev. Dve osebi ali več pa pozna 11 % anketiranih. Da je bil osebno žrtev samo anketiranec, je odgovorila le ena oseba. Nikogar pa ne pozna kar 67,2 % učencev.

Zelo nepričakovan odgovor je bil zagotovo zadnji, saj kaže kar velik odstotek učencev, ki ne pozna nikogar, ki bi že bil žrtev spletnega nadlegovanja. Torej lahko iz teh rezultatov sklepamo, da je tega na naši šoli zaenkrat razmeroma zelo malo ali pa se o tem ne govori veliko.

GRAFIKON 8: Ali je bil kdo od tvojih prijateljev - sošolcev žrtev spletnega nadlegovanja?

Spet se lahko začudimo, da je samo en učenec že bil žrtev spletnega nadlegovanja, pri prejšnjih vprašanjih pa je bil odstotek malenkost večji. Iz tega lahko sklepamo, da učenci, ki so bili sami žrtve spletnega nadlegovanja, poznajo vsaj še eno žrtev med sošolci in prijatelji.

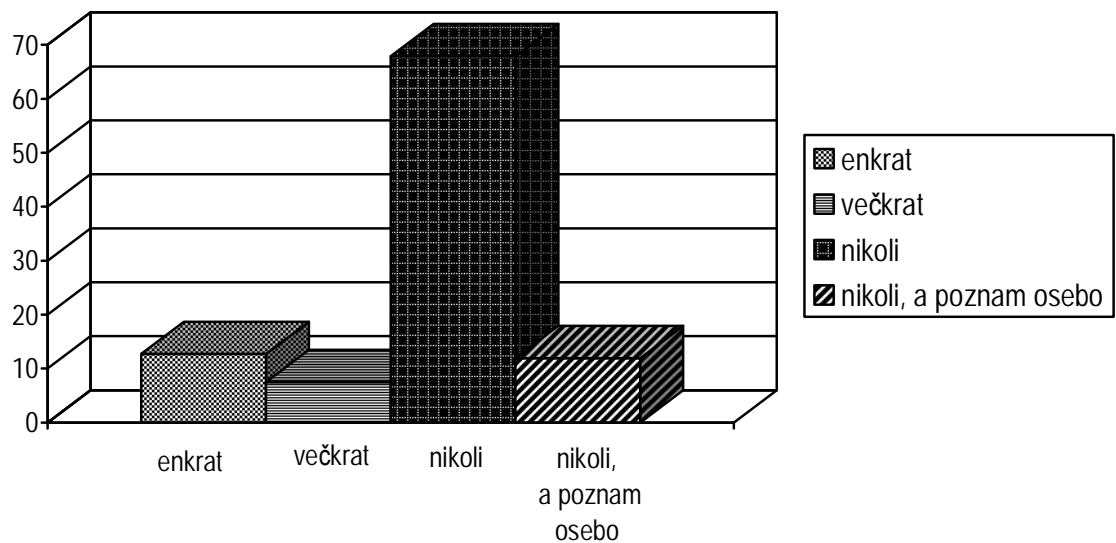
Nekaj nas je zanimalo tudi o E-zaobljubi Ustavimo spletno nadlegovanje, in sicer, ali jo poznajo in če so jo podpisali. Odgovor »O tem ne vem ničesar« je obkrožilo slabih 55 % učencev. Malo več kot 17 % ve, kaj je to, a je ni podpisalo. Veliko ve o tem samo eden učenec in jo je seveda tudi podpisal. Eden učenec pa ne ve, kaj je to, a je vseeno podpisal. Več kot 19 % učencev ne ve, kaj je to, a bi podpisali, 7,5 % učencev pa nikoli ne bi podpisali kakšne e-zaobljube. Rezultate nam prikaže tudi tabela 7.

Kaj je E- zaobljuba »ustavimo spletno nadlegovanje«?	Število	%
O tem ne vem ničesar.	73	54,5
Vem, kaj je to, a podpisal nisem.	23	17,2
O tem vem veliko in sem podpisal.	1	0,7
Ne vem sicer, kaj je to, a sem vseeno podpisal.	1	0,7
Ne vem, kaj je to, a bi podpisal.	26	19,4
Nikoli ne bi podpisal kakršne koli e-zaobljube.	10	7,5
Skupaj:	134	100

TABELA 7: Ali veš, kaj je to e-zaobljuba »ustavimo spletno nadlegovanje«?

Iz teh rezultatov lahko predvidevamo, da je o tej možnosti osveščenih zelo malo ljudi. Več kot tri četrtine vprašanih učencev sploh ne ve, kaj pomeni ta zaobljuba. Nekaj manj kot desetina učencev pa nikoli ne bi podpisalo kakršne koli e-zaobljube. Kar nekaj učencev pa je pokazalo tudi zanimanje (malo manj kot petina), da bi o tem radi vedeli več in bi tudi podpisali, kar je spodbuden podatek, saj se učenci očitno vedno bolj zavedajo, da je problem spletnega nadlegovanja vedno večji in lahko sami z zgledom pripomorejo k zmanjševanju tega pojava. Torej mislimo, da bi bilo bolje, da bi se ta ideja razširila po spletu in bi o tem pisali več. S temi odgovori lahko zaviržemo našo drugo hipotezo, ki pravi, da vsaj 30 % učencev zadnje triade ve, kaj je to e-zaobljuba »ustavimo spletno nadlegovanje« na www.safe.si. Takšnih učencev je dejansko le slabih 18 %.

V 16. vprašanju pa nas je zanimalo, ali se je anketiranec že dobil z osebo, ki jo je spoznal na spletu. Ponudili smo jim štiri odgovore, ki so si po rezultatih sledili takole: S prvim odgovorom, ki se je glasil »da, enkrat«, je odgovorilo malo manj kot 13 % anketirancev. Več kot enkrat pa se je dobilo malo manj kot 8 %. Nikoli se ni dobilo 68 % anketirancev, ostali (12 %) pa se še ni dobilo, a poznajo osebo, ki se je že. Vsi rezultati so prikazani v grafikonu 9.

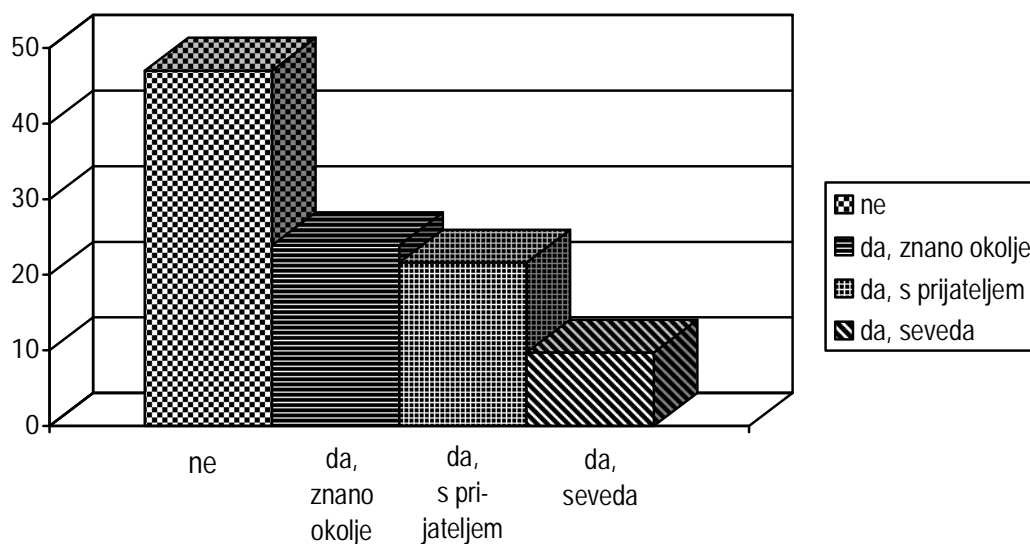

GRAFIKON 9: Ali si se že kdaj dobil/-a na slepem zmenku z osebo, ki si jo spoznal/-a preko spleta?

Iz rezultatov lahko vidimo, da je veliko takšnih, ki se še ni dobilo z osebo s spleta. Torej lahko predvidevamo, da se tega bojijo, ali pa jim je dovolj, da se z osebo samo pogovarjata preko klepetalnic in si dopisujeta, nimata pa želje, da bi se dobila in se v živo spoznala. Sklepamo tudi, da smo za to v osnovni šoli premladi in da je njihov največji cilj, da samo klepetajo in si krajšajo prosti čas. Rezultate lahko primerjamo s podatki raziskave EU Kids Online, ki pravi, da se je z osebami, ki jih še prej niso videli, srečalo kar 38 % slovenskih otrok. Torej je naše povprečje nekoliko nižje (vsaj enkrat se je dobilo z osebo s spleta le slabih 21 %), kar se nam zdi popolnoma pravilno, saj se nikoli ne ve, kakšna je oseba na drugi strani računalnika. Ponovno je pri tej primerjavi potrebno poudariti, da gre za primerjavo raziskav na nekoliko drugačnih populacijah (raziskava EU Kids Online zajema mladostnike med 9 in 16 leti, naša pa ožje starostno obdobje).

S tem lahko zavržemo zadnjo hipotezo, ki pravi, da se je na zmenku dobilo vsaj 40 % učencev. Takšne rezultate smo predvidevali zato, ker so tudi druge raziskave govorile o približno takšnem odstotku ljudi.

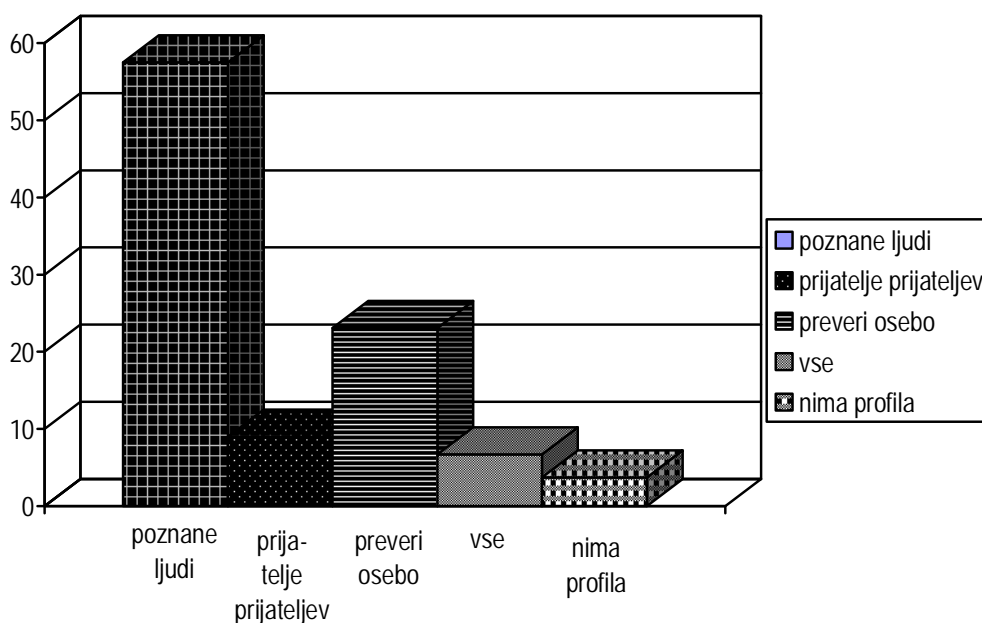
Zanimalo nas je, če bi se dobili z osebo, ki so jo spoznali preko spleta. Odgovori so prikazani tudi z grafikonom 10. Nikoli se z osebo ne bi dobilo 47 % učencev. V znanem okolju, kjer je veliko ljudi bi se dobilo malo manj kot 24 %. Slabih 22 % bi se z to osebo dobilo samo v spremstvu prijatelja. Manjše število učencev učencev (manj kot 10 %) pa v tem ne vidi težav.

GRAFIKON 10: Če bi se pojavila možnost, da se dobiš z osebo, ki si jo spoznal/-a preko spleta, bi se dobil/-a z njo/njim?

Iz grafikona 10 lahko preberemo, da je zelo veliko učencev, ki se kljub priložnosti ne bi dobilo na zmenku na slepo. Predvidevamo, da se zavedajo nevarnosti zmenka na slepo za njihovo starost, in nočejo srečanja. Zelo malo ljudi pa je takšnih, ki v tem ne vidijo nobenih težav in bi zagotovo odšli na takšen zmenek, če že niso šli. Rezultati, da bi se raje več učencev dobilo na slepem zmenku v spremstvu prijatelja oziroma v okolju, kjer je veliko ljudi, so bili pričakovani, saj je to veliko varnejše zanje. Očitno se te nevarnosti učenci zadnje triade naše šole zavedajo, kar je zelo pozitivno.

V zadnjem vprašanju pa nas je zanimalo, ali učenci sprejemajo na socialnih omrežjih vse ljudi, ki jih prosijo za prijateljstvo. Izvedeli smo, da jih več kot polovica (58 %) ne sprejema ljudi, ki jih ne poznajo. 9 % anketiranih sprejema prijatelje svojih prijateljev, četudi jih ne poznajo. Več kot 23 % učencev pa sprejema vsakogar, vendar ga temeljito preveri. Vse ljudi pa sprejema malo manj kot 7 % učencev. Rezultati so vidni v grafikonu 11.

GRAFIKON 11: Ali med prijatelje na socialnem omrežju sprejemaš vsakega, ki te prosi?

Rezultati so bili presenetljivo drugačni od našega predvidevanja. Iz grafa lahko vidimo, da je največ takšnih, ki med prijatelje sprejemajo samo poznane ljudi. Takšnih odgovorov nismo pričakovali, saj smo predvidevali, da jih je več takšnih, ki sprejemajo vsakogar. To smo predvidevali na podlagi lastnih izkušenj poznanstva veliko ljudi, ki imajo na svojem profilu socialnega omrežja tisoč in več prijateljev.

Ker smo podvomili v resničnost odgovorov, ki smo jih dobili pri tem vprašanju, smo se odločili, da preverimo, koliko so rezultati merodajni. Odločili smo se, da praktično preverimo, kako zgleda situacija tudi v realnem življenju. Na socialnem omrežju Facebook smo ustvarili »lažen« profil z izmišljenimi podatki – imenom in priimkom neke

deklince, ki ne obstaja. V profil smo pripeli tudi fotografijo, ki smo jo našli na spletni strani s pomočjo brskalnika Google, jo malce »predelali«, da je bila neprepoznavna, a je kljub temu še dajala vtis realne osebe. Za prijatelje smo povabili natanko 134 učencev zadnje triade naše šole, kar znaša ravno toliko kot je bilo naših anketirancev. S tem smo poskušali narediti reprezentativni vzorec. V roku sedmih dni, se je na prošnjo odzvalo kar 90 učencev, ki smo jih povabili med prijatelje, čeprav osebe s tem imenom ne poznajo. To znaša kar 67 % vseh povabljenih. Rezultat prikazuje tabela 8. Če ta odstotek primerjamo s tistim iz naše ankete, kjer je 58 % učencev trdilo, da med prijatelje na socialnem omrežju ne sprejemajo ljudi, ki jih ne poznajo, lahko vidimo, da je realna situacija popolnoma drugačna. Osebe, ki smo si jo izmislili in je nihče ne pozna, med prijatelje ni sprejela le tretjina učencev.

	Število	%
povabilo med prijatelje je bilo sprejeto	90	67,1
povabilo med prijatelje ni bilo sprejeto	44	32,9
Skupaj poslanih vabil:	134	100

TABELA 8: Statistika sprejetih povabil neznane osebe med prijatelje na portalu Facebook

V našem anketnem vprašalniku je 23 % vseh vprašanih trdilo, da sprejmejo med prijatelje le tistega, ki ga temeljito preverijo. Osebe, ki smo si jo izmislili, niso mogli nikjer preveriti, razen tega, kar je pisalo v profilu osebe. Morda vprašani smatrajo prelet podatkov v profilu osebe, že temeljito preverjanje. V tem primeru so učenci naše šole skrajno neprevidni, saj ti podatki niso preverjeni in jih lahko vpiše kdorkoli in si jih, tako kot smo to storili tudi mi, gladko izmisli.

Sklepamo, da je prišlo do tako velike razlike zaradi tega, ker naši sošolci menijo, da je oseba s fotografijo v profilu in nekaj vpisanimi podatki že preverjena oseba in potemtakem tudi »varna«. Hkrati pa se verjetno zanašajo tudi na to, da če je neka oseba že prijatelj prijatelj, potem je preverjena in tako nenevarna.

5 RAZPRAVA

H1: Ugotovili smo, da Facebook uporablja 86 % učencev zadnje triade. Sledi mu Skype z 42 % uporabnikov. 29 % vseh vprašanih v naši anketi uporablja Netlog, druga socialna omrežja pa 22 % anketirancev. Z anketo smo uspeli dokazati, da le okoli 10 % učencev ni uporabnikov nobenega socialnega omrežja. S tem lahko **potrdimo** našo 1. hipotezo, ki pravi, da večina učencev (vsaj 85 %) zadnje triade OŠ Vojnik uporablja socialno omrežje Facebook.

H2: Hipotezo številka 2, ki pravi, da vsaj 30 % učencev zadnje triade ve za E- zaobljubo Ustavimo spletno nadlegovanje na portalu safe.si in da so jo tudi podpisali, smo **ovrgli**, saj smo ugotovili, da je takšnih le slabih 18 %. Rezultat seveda ni spodbuden, a pričakujemo, da se bo odstotek v prihodnjih letih vsaj nekoliko dvignil.

H3: Hipotezo številka 3, ki pravi, da na internetu več kot dve uri na dan preživi 95 % učencev, smo **ovrgli**, saj smo ugotovili, da je takšnih le 17 %. Povprečno preživeti čas na internetu je dnevno nekoliko krajši, kot smo predvidevali. Dve petini vseh vprašanih preživi na internetu od eno do dve uri na dan. Le malo večji delež vseh vprašanih pa preživi na internetu manj kot 60 minut dnevno.

H4: Četrto hipotezo smo prav tako **ovrgli**, saj pravi, da je na naši šoli kar 15 % učencev zadnje triade takšnih, ki so že doživeli spletno nadlegovanje. Rezultati ankete pa so pokazali, da je teh polovico manj od predvidevanih.

H5: Prav tako lahko **ovržemo** zadnjo hipotezo, ki pravi da se je že vsaj 40 % učencev sedmih, osmih in devetih razredov dobilo na zmenku z osebo, ki so jo spoznali preko spleta. Rezultati so pokazali, da je bilo iz zadnje triade naše šole le nekaj več kot ena petina takšnih učencev.

V času našega raziskovanja so se odprla tudi nova vprašanja in ideje za nadaljnje raziskovanje. Lahko bi na primer primerjali odgovore vprašalnika glede na spol. Posebno zanimiva primerjava bi bila, koliko časa na dan na internetu preživijo dečki in koliko deklice. Seveda pa bi lahko odgovore primerjali tudi glede na starost anketirancev.

Posebno pozornost bi želeli posvetiti tudi žrtvam spletnega nadlegovanja, njihovim občutkom in posledicam, ki so sledile iz te neprijetne izkušnje.

Nadaljnje raziskovanje bi namenili tudi primerjalni analizi rezultatov raziskave EU Kids Online in naše raziskave, vendar bi bilo potrebno v tem primeru ponovno sestaviti vprašalnik, da bi lahko rezultate tudi dejansko primerjali. Poskrbeti pa bi morali tudi za bolj reprezentativen vzorec.

6 ZAKLJUČEK

Dejstvo je, da si življenja brez interneta sploh ne predstavljamo več. Vsak učenec osnovne šole je relativno dobro računalniško pismen in ob vseh nalogah, ki se jih - hoče ali noče – mora lotevati, je uporaba interneta in računalnika na sploh za vsakega učenca prijetna popestritev vsakdanjega dela. Delo na računalniku pa hkrati rado »prinese« tudi zabavo, saj nas le klik miške loči od tega, da »dregnemo« prijatelja na drugem koncu sveta ali pa sošolko na koncu naše ulice, ker jo pač »nujno moramo vprašati, kaj je za nalogo pri matematiki«. Kar tako, mimogrede, še pokukamo na zid naše simpatije in med »prijatelje« povabimo sosedo, ki jo zelo redko vidimo, saj je že na srednji šoli. Ko izvemo, kaj je novega, si ogledamo fotografijo, ki jo je na Facebook »obesila« sošolka in jo »polajkamo«. Seveda je komentar že nujen, saj ji moramo nujno povedati, da je na tej fotografiji res lepa. To počne 89 % učencev zadnje triade naše osnovne šole in verjamemo, da v tem pogledu ne odstopamo od povprečnih osnovnošolcev.

Žal pa ima zgodba tudi neprijetno plat. Ta se imenuje spletno nadlegovanje. Iz dneva v dan se na socialnih omrežjih pojavljajo neprimerne objave, žaljivke, predelane fotografije oseb, ki v to niso pristale. Obrekovanje, poniževanje in zaničevanje so žal postali del virtualne vsakdanjosti. Na nekoga sploh ne vplivajo, jim ne morejo do živega. Spet drugemu pa lahko sesujejo svet in črepinje ostankov družabnega življenja je ponavadi nekemu adolescentu, ki šele gradi svojo osebnost in samopodobo, težko sestaviti nazaj v takšno obliko, da bo lahko živel dalje brez večjih posledic.

Želiva, da vsak posameznik in vsi skupaj izvedo, da to ni prav in da se to ne sme! Naše sovrstnike želiva opozoriti, da je takšno obnašanje nedopustno in neprimerno, kajti nikoli se ne ve, kdo bo naslednja žrtev. Morda ravno tisti, ki je pravkar prizadel nekoga z nepremišljeno besedo. Morda njegov brat ali pa njegova simpatija. Beseda (napisana je lahko vidna vsem ljudem na svetu in je v tem primeru toliko bolj učinkovita) ima veliko moč. Nekoga lahko dvigne v višave, spravi iz depresije ali pa ga potisne daleč v globino, propad in povzroči izgubo pozitivne samopodobe. V tem primeru so lahko posledice katastrofalne.

7 SEZNAM LITERATURE

Braconnier, Alain, *Kako razumeti mladostnika: priročnik za starše otrok, starih od 10 do 25 let*, Učila International, Tržič, 2005.

internetni viri:

1. <http://sl.wikipedia.org>
2. <http://www.islovar.org>
3. <http://www.facebook.com>
4. <http://24ur.com>
5. <http://www.safe.si>
6. <http://www.raziskovalec.com>
7. <http://www.flirtko.com>
8. <http://www.google.com>
9. <http://www.spletnooko.si>
10. <http://www.rtv slo.si>